

Könyvtár a Vécsey-kúriában

Hazánkban hatszáz kastély tartanak nyilván. Ez elméletileg azt jelentené, bármerre indulunk az országban, úgy 150 négyzetkilométeres területenként, azaz egymástól átlagosan 17 kilométerre fellelhetnénk valamelyiket. Természetesen a földrajzi, történelmi adottságok szabálytalanná teszik a mértani képet — akárhogy is: jó, ha tucatnyi kastélyt fel tudunk sorolni.

Noha nem a legnagyobbak közé tartozik, emelete sincs, nevezetes épülete Soltnak a Vécsey-kúria. Kivált sokan látogatják néhány hónapja, mióta újjávarázsolt külsővel, belsővel, közművelődési célra a település lakóinak rendelkezésére áll. 1816-ban Vécsey Agoston tábornok építtette családjának, kilenc gyermekének, köztük a majdani 1848–49-es forradalom és szabadságharc honvédtábornokának, gróf Vécsey Károlynak. Kossuth Lajos hozzá címzett, 1849-ben kelt levelében írta e sorokat: „Ameddig Magyarországon él, minden becsületes ember tisztelettel fogja emlegetni Önt, mint a legnemesebb hazaszeretnek és férfias erőnek magasatos példáját.” A tábornokot 1849. október 6-án, Aradon, a vértanúk közül utolsóként végezték ki. Egykori solti lakóhelye-

nek, különlegessége, hogy egyetlen az országban, mely aradi vértanú tulajdonát képezte. A Vécsey-család egyik sarja, gróf Vécsey Karolina a plébániának adományozta 1894-ben. Négy esztendővel ezelőtt vásárolta meg a nagyközségi tanács. Nemrég fejeződött be a felújítás, melyhez támogatást nyújtott a Bács-Kiskun Megyei Tanács és a Műemlékvédelmi Felügyelőség, a község lakossága pedig jelentős társadalmi munkát végzett. Könyvtár költözött a hat terembe, 330 négyzetméterre. Az igényesen berendezett épületben gyermekkönyvtár, szakkönyvtár, és Vécsey-emlékszobát is kialakítottak. Utóbbiban látható többek között az eredeti, fából faragott Vécsey-címer és egyéb családi ereklyék, valamint a helytörténeti szakkör gyűjteménye: korabeli fegyverek, pénzek dokumentumok. Eredeti formájában szabadidőparkként szolgált az egyhektáros kert.

Nagyszabású egész napos rendezvénysorozat köszöntötte szombaton Soltnak a nemzeti ünnepét. Délután 48-as huszárok történelmi zászlókkal vonultak fel a Vécsey-kastélyhoz, majd Kőpeczi Béla művelődési miniszter avatta fel az új intézményt.

Varju Erika

Szinetár Miklós rendezi A nyomorultakat

Szinetár Miklós rendezi Szegeden, a szabadtéri játékokon, Clode—Michel Schönberg világhírű musicaljét, *A nyomorultakat*, a Rock Színház előadásában. Mint ismeretes, korábban a tavalyi Jézus Krisztus szupersztár sikeres színpadra állítójával, Szikora Jánossal tárgyaltak, ám az ő elképzelései nem mindenben fedték a szerző, illetve a londoni producer, Camerun McKintosh elgondolását, így került sor a váltásra. A diszketeket az a Fehér Miklós tervezi, aki a Shakespeare-drámának, az Antonius és Kleopátrának, valamint a néptáncfesztivál gálájának színpadát is felváltja — a Játékok igazgató-ságán ettől remélik, hogy sikerül valamelyest olcsóbbá tenni az előállítási költségeket: az azonos tervező személye lehet a garancia arra, hogy bizonyos elemeket más produkcióban is föl lehet használni.

Nagyjából elkészültek a szereposztással is. Jan Valjean Vikidál Gyula, az együttes frissen szerződöttét állandó tagja lesz, Javer felügyelőre pedig Reviczky Gábor szemelték ki. Az előadás színpadra lép Kútgyi Erzsébet, Szombathy Gyula, s egy kisebb szerepben a szegedi operaénekes, Gyimesi Kálmán is — így nem szakad meg a hagyomány, s újabb rock színházi produkcióban képviselteti magát a szegedi színház, Gregor József tavalyi Kajafása után. A nyomorultakra változatlanul óriási az érdeklődés. Már jobbra csak az utóbb meghirdetett előadásokra van hely. A darabot augusztus 14-étől folyamatosan játsszák, augusztus 21-éig, minden este.

Nehéz idők

Tudod fiam, egy ilyen vajdas kenyernek, hogy tudunk volna akkor örülni? — kérdezi apám, választ sem várva, egy nyugodt vasárnapi reggeli közben, amikor a háborús idők kerültek szóba. Majd elmesélte, a városi, fővárosi emberek szinte éhen haltak volna, ha nincs egy-egy falusi rokon, áldozatkész hozzátartozó, akitől kincset érő zsirt, esetleg tojást lehetett kapni, amit aztán lehetetlenül kis porciókra osztott be a család.

Másnap, még a háborús beszámolóval fejünkben értünk haza. Csomag várt bennünket. Négy papírtekercs volt benne. A befolyásos pesti rokonnak sikerült számunkra véccpapírt szereznie.

Változnak az idők. Akkor a falusi rokon volt a kincs. Most a pesti rokon nélkül mi lettünk volna... mibe is?

B. T.

Videózás, gyermekbetegségekkel

Vándorló kazetták

Hány videokészülék van Magyarországon magánkézben? Körülbelül egy évvel ezelőtti becslést ismerek, ami legalább „félhivatalos”. Ez 90-120 ezer közötti darabszámot feltételez. Szegeden ma — megkockázatom — estéről estére 7-8 ezer készüléket kapcsolnak be. A magántulajdonban levő eszközökön kívül jelentős a klubokból hazavihető, és a hivatalos bérleti díjért kölcsönözhető videók száma. A Tanácsköztársaság útján levő ifjúsági kölcsönzőknek még csak egy kiadó készüléke van. Előjegyzés útján lehet hozzájutni. Erre pedig a bejelentés napjától egy hónapot is várni kell. Különösen a hétvégekre nagy a verseny. Pedig hát nem olcsó a bérleti díj. Szombatra és vasárnapra összesen 800 forint.

Készülék tehát van. De honnan kerül műsor? Ugye, bár azt kevesen feltételezik, hogy ilyen ért a Magyar Televízió frissen sugárzott programjait akarja valaki gyorsan ismét megnézni. Lehet vásárolni is. A Centrum áruházak árusítják a televízió műsorainak másolására elkülönült egység kazettáit. Méregdrágán. Ha például Latinovits Zoltán emlékeztetés versmondásait profi minőségű felvételen, összesen körülbelül egyórás időtartamban a magaménak akarom tudni, majd kétezer forintot kell otthagynom a Centrumban. S valljuk be: egyelőre nem az elit kultúra termékeit keresik elsősorban a videónézők.

*

Műsor pedig van. A legkönnyebben cserével lehet hozzájutni. „En adom neked a Rambo I—II-t, téled pedig kapom a Rocky III—IV-et.” Ez — ahogy valamikor a politikai gazdaságtanban tanultuk — az egyszerű csere esete. A kereskedelem legkezdetelegesebb formája.

A piacon elsősorban filmek keresnek cserepartnert. Hogy milyen témájúak? A legkülönbözőbbek. Hongkongi, amerikai, és ki tudja, még milyen akciófilmek.

Szuperkrimik és Drakula. Középkori kosztümös, fantasztikus és meseelemeket elegyítő látványrevük. Sablonos és igazán vérfagyasztó, véres és vértelen horrorfilmek. Superman és James Bond. Kommandófilmek és második világháborús tengeri, szárazföldi csaták, hadműveletek regényes feldolgozásai. Travolta és Elvis Presley. Erotikus és pornófilmek. Ez van a puttonyban.

Honnan került bele? Az idehaza vándorló kazetták — egyáltalán nem véletlenül — zömmel német nyelvűek. Körülbelül egy hónapos késéssel Szegeden is nézhetjük az osztrák televízió filmműsorait. Ugyanis hozzávetőlegesen ennyi idő szükséges, hogy a nyugati határszéleinken rögzített műsorok városunkba eljussanak, és néhány másolatban elterjedjenek. Van miből választani. A magyar turista- és szolgálati utak jó része is átvezet német nyelvterületen. A videoboltok kínálata Bécsben, Münchenben, Frankfurtban, Kölnben, Genfben hallatlanul széles.

*

Minden szegedi moziplakáton alul széles csík hirdeti: „Videokazetta-kölcsönzés, Szeged, Kelemen utca 2.” Aki e hirdetés nyomán útnak indul, nem lesz könnyű dolga. Ebben a házban legalább három üzlet és sok-sok lakás van. A Szegedi Elektromos Szövetkezet boltjának kirakatában egyetlen felirat sem jelzi, hogy itt a műsor után áhító videószámszóra mehet. Ezekben a napokban egészen bizonyosan hiába is ment. Csak a lelakított rácsokat láthatta. Pénteken délből még arról sem tájékoztatták — legalább egy táblával — a vásárlókat: miért van zárva a bolt, mikor várható a nyitása.

A szövetkezet elnökétől, Misik Rezsőtől tudom: betegség miatt zártak be. A nyitás napja egyelőre még bizonytalan. Az elnök adott felvilágosítást az innen kölcsönözhető kazettákról:

— Mintegy 20-30 kazettát kínálunk a moziüzemi vállalat vezetőivel történt megállapodás alapján. Ezek között vannak régi magyar filmek, és a mozikban már játszott akciófilmek is. Nemrégiben megszűnt a kölcsönzőktől kért kaució. Most csak a 80-170 forintos napi bérleti díjat kérjük.

Természetesen szeretné bővíteni a szövetkezet a kínálatot. Gondoltak arra is, hogy hangalámondással érthetőbbé teszik az idegen nyelvű filmeket. Ehhez még különösebb technikajelölés sem kell. Sőt, a feliratozás sem elképzelhetetlen. A Szerzői Jogvédő Hivatal erre nem adott engedélyt. Pedig néhányan — feketén — ezt a tevékenységet már végzik az országban. A videofilmek hazai terjedése körül meglehetősen a jogbizonytalanság.

*

A múlt szombaton hallottam a Déli Krónikában: a főváros egyik művelődési házában videobörzét rendeztek. Itt cserélhettek filmeket a videósok. Csak a véres horror és a pornót tiltották ki a kínálatból. Az ideológiákkal ellentétes alkotásokra nem is gondoltak. Úgysem érti a nézők túlnyomó többsége a szöveget...

Nem mentes a hazai videózás a gyermekbetegségektől. S ráadásul ez a médium sok, eddig a mozi, tévéből kitiltott, vagy devizahány miatt az országhatárokon kívül rekedt „gyümölcs” megkóstolására is lehetőséget adott. Meggyőződésem, nem félni kell a videótól, hanem élni az általa nyújtott lehetőségek széles skálájával. Ez az eszköz segíthet tévéabszurgunkból való szabadulásban. A programozható rögzítő lehetővé teszi, hogy az esti krimi délután, vagy éppen egy esős vasárnap délelőtt kezdődjön a család számára. A kaptafára gyártott tömegfilmeket pedig előbb-utóbb megújítjuk. S ha a teljesebb élvezetért néhány ezren még nyelveket is megtanulunk... Már megérte!

B. I.

Vigyorogni jó!

Kabaré Szegeden

Szakállas a téma, s mikor elővezetem, a bennfentes színházbarátok megmosolyognak. „Kabaré itt, Szegeden? Ez lenne a világ nyolcadik csodája!” Régóta kacérokodom a gondolat, hányan örülnének, ha egyfolytában két órát lehetne a színházban nevetni. Derülne a helyi történeteken, megmártóznia a veretes szegedi humor lélektisztító forrágatában. Utóljára az első színészbálon — két héttel ezelőtt — jutott eszembe, nem lehetetlen mutatvány, hogy itt a Tisza partján meghonosodjon a kabaré. Thália szegedi papjai két órán keresztül ontották a vicceket, volt olyan néző, akit meg kellett ijesztetni, hogy a röhögőgörcstől megszaabaduljon. Az elnyújtott kacagástól sokan fogták az oldalukat, és néhányan betegre nevettek magukat. Gregor József és Gyimesi Kálmán úgy parádézott, hogy a Mikroszkóp Színpadon is helyük lenne.

Miért elképzelhetetlen gyönyörű szép színházunkban, hogy alkalmanként jöjjenek kacagjunk? A nagy sikerű est után Gyimesi Kálmánt arról faggattam, kivitelezhetőnek tartja-e a szegedi kabarét. Nem töprengött sokáig, rávágta az igent. Úgy érvelt, több szegedi színész is alkalmas arra, hogy ebben a műfajban fellépjen. A népszerű baritonista inkább a szerzői gárda hiányában látja a nehézségeket. Ismert fővárosi humoristák nem tudnak szegedi poé-

nokat írni, mert nem élnek itt. Azok a tollforgatók, akik a Tisza partján laknak, nem biztos, hogy képesek humort szerezni. Elképzelhető, hogy az igény kitermelne a helyi írókat. Ám még ekkor is maradnak fehér foltok. Ha lesz kabarészerző, előadó-művész, mit szól a célpont, akin nevetünk? Nem válik sutává az a vicc, ha előtte illetékes helyen kijelentik: nem elég X. elvtársnak ez a sok gazdasági baj, még nevetni is akarunk szegényen!

No persze, a színészbál sikere után a teátrum vezetését nem tántorítja el semmi, hogy a következő évadban neki ne vágjon a nagy kalandnak. Nagy László igazgató bizalmasan elárulta, három évvel ezelőtt néhány szerzőt felkérték, írjanak a színháznak kabarét. Össze is jött egy jó anyag, de nagy része eltűnt. Ami megmaradt, azt két hete előadták. De reméli, hamarosan lesz a következő előadás, hoz is szövegkönyv. A meghonosítandó új műfaj neve: *revükabaré*, amelyben énekelnek, táncolnak is. Havonta vagy negyedévenként rendeznek a pörümműsort, természetesen a színházban. Valószínű, hogy a menedzslésre olyan humoristát nyerne meg, aki ugyan elszármazott innen, de szívében-lelkében mégis szegedi maradt. Sok még a kérdőjel, de nekivágnak...

H. M.

Sanzonest az irodalmi kávéházban

Ma este hat órákor a Royal irodalmi kávéházban különleges eseménynek lehetnek tanúi az érdeklődők: Vámosy Éva, a Szegedi Nemzeti Színház operatársulatának művésznője élete első sanzonesetjére készül.

Egy éve foglalkozom a sanzónékléssel — mondta a művésznő —, éppen az irodalmi kávéház szervezőinek kérésére. Most állt össze az az anyag, amely megfelel egy estét betöltő műsor igényeinek.

— Ez az egy év elegendő volt ahhoz, megszeresse a sanzónéklést?

— Már szeretek sanzont énekelni. Tetszik ez a műfaj, talán éppen azért, mert más, mint amit eddig hallhattam tőlem.

— Üdítőnek ígérkezik a másik műfajban való kalandozás?

— A sanzón egyáltalán nem könnyed műfaj, ez nagyon nehéz kenyér. Ugyanolyan művészi energiát emészt föl, mint az operanéklés és hasonló örömet is okoz. Ebben persze nagy része van Angyal Máriának, aki élvezetes próbákat vezet, és Pál Tamásnak, akinek stílusismerete egyszerű segítséget jelent. Azt szeretném, hogy a közönségnek annyira tetszen a műsorunk, amennyire mi élvezük a sanzónéklést.

— Gondolom, a kiadott műsorról ellentétben Kaszás Géza nem fog föllépni.

— Kaszás Géza a színházban szerzett sérülése miatt

sajnos nem léphet föl, így operista Andrejcsik István, csatlakozott Both Andrásához és hozzám.

— A sanzónéklés igényel-e különös felkészülést, technikát az operanékléstől?

— Az biztos, hogy más kell énekelni, mint az operát. A sanzónéklést rekedtes, mélyhangú, érdekesben éneklő művészek képzeljük. Nekem nincsenek ilyen képességeim, a sanzónhoz túl világos a hangom. Ezért fogunk mikrofonba énekelni. Úgy érzem, ebben a felállásban hangulatossá tudjuk tenni ezt a műfajt: egy prózai színész, két operanéklés és a zongoránál: Pál Tamás.

D. I.

Befejeződött a hortobágyi alkotótábor

Vasárnap befejeződött a hortobágyi nemzetközi Alkotótábor, amelynek tizenegy magyar, továbbá két-két holland, francia, jugoszláv és egy olasz művész vendége volt. Az egy hónapos tábor résztvevői a pusztai téli arculatát, az ott élő emberek életét örökítették meg. Az alkotásokból április 6-án a franciaországi Thionvillében megrendezendő magyar napok alkalmából kiállítás nyitnak. A nyáron a hortobágyi fogadóban tárlaton mutatják be a képeket.

